

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΕ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΟ SPSS

6^η Έκδοση

Γιώργος Βαγενάς

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΖΙΟΛΑ

Αποκλειστικότητα για την ελληνική γλώσσα: **ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΖΙΟΛΑ**

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ:

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Φιλίππου 91, Τ.Κ. 546 35

Τηλ. 2310 247887, 2310 213912, Fax. 2310 210729

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ:

ΑΘΗΝΑ

Χαρ. Τρικούπη 16 (Ύψος Ακαδημίας), Τ.Κ. 106 81

Τηλ. 210 3648055, Τηλ./ Fax. 210 3632600

Internet:

e-mail: info@tziola.gr

<http://www.tziola.gr>

Copyright © 2017 ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΖΙΟΛΑ

ISBN 978-960-418-747-8

Σημείωση:

1. Η εταιρεία «Εκδόσεις Τζιόλα» έχει προσπαθήσει να προσφέρει στο κοινό μια όσο πιο αξιόπιστη και χωρίς λάθη έκδοση και δε φέρει καμία ευθύνη για τυχόν παραφράσεις, λάθη, αβλεψίες ή παραλείψεις του συγγραφέα. Η αγορά του συγκεκριμένου εγχειριδίου γίνεται με αποκλειστική ευθύνη του αγοραστή.
2. Η εταιρεία «Εκδόσεις Τζιόλα» δε φέρει ευθύνη για τη λειτουργία ή την ακρίβεια των URL που αναφέρονται στο παρόν βιβλίο, ούτε μπορεί να εγγυηθεί ότι το περιεχόμενο στους αναφερόμενους ιστότοπους είναι, ή θα παραμείνει, ακριβές ή κατάλληλο για οποιαδήποτε συγκεκριμένη χρήση.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος του βιβλίου με οποιοδήποτε μέσο (φωτοτυπία, εκτύπωση, μικροφίλμ, αποθήκευση σε αρχείο πληροφοριών ή άλλη μηχανική ή ηλεκτρονική μέθοδο) χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

No part of this publication may be reproduced or distributed in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher.

Πίνακας Περιεχομένων

Πρόλογος.....	v
Εισαγωγή.....	x
1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	1
1.1 Μια Απλή Πειραματική Έρευνα	1
1.2 Επιστημονική Έρευνα και Στατιστική.....	6
1.3 Πληθυσμός και Δείγμα	8
1.4 Μεταβλητές, Παράμετροι, Κλίμακες	12
1.5 Σφάλματα Μέτρησης.....	16
1.6 Μια Απλή Πειραματική Έρευνα με το SPSS	23
2. ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ.....	27
2.1 Οργάνωση των Αρχικών Δεδομένων.....	27
2.2 Απλή Κατανομή Συχνότητας.....	30
2.3 Ομαδοποιημένη Κατανομή Συχνότητας.....	34
2.4 Εκατοστημοριακές Αναλύσεις.....	36
2.5 Η Ανάλυση της Κατανομής Συχνότητας στο SPSS.....	43
3. ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ	47
3.1 Απλή Κατανομή Συχνότητας.....	47
3.2 Ομαδοποιημένη Κατανομή Συχνότητας.....	51
3.3 Τύποι και Ιδιότητες Κατανομών	55
3.4 Τα Γραφήματα της Κατανομής Συχνότητας στο SPSS.....	57
4. ΚΥΡΙΑ ΜΕΤΡΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ.....	61
4.1 Αριθμητικός Μέσος (M).....	61
4.2 Ιδιότητες του Αριθμητικού Μέσου	65
4.3 Διάμεσος (Md)	67
4.4 Επικρατούσα Τιμή ή Κορυφή (Mo)	69
4.5 Καταλληλότητα των Μέτρων Κεντρικής Θέσης.....	70
4.6 Τα Κύρια Μέτρα Κεντρικής Θέσης στο SPSS	74

5. ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΘΕΣΗΣ, ΚΙΝΗΤΟΣ ΜΕΣΟΣ, ΧΡΟΝΟΣΕΙΡΕΣ	77
5.1 Γεωμετρικός μέσος (G)	77
5.2 Αρμονικός μέσος (H).....	81
5.3 Τετραγωνικός μέσος (Q, RMS).....	83
5.4 Κινητός Αριθμητικός Μέσος.....	84
5.5 Χρονοσειρές.....	86
5.6 Άλλα Μέτρα Θέσης, Κινητός Μέσος, Χρονοσειρές στο SPSS.....	92
6. ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ, ΤΙΜΕΣ z, ΛΟΞΟΤΗΤΑ, ΚΥΡΤΩΣΗ	97
6.1 Αριθμητικό Εύρος (R).....	97
6.2 Ενδοτεταρτημοριακό Εύρος (QI)	98
6.3 Απόκλιση (d, x, y)	100
6.4 Διασπορά ή Διακύμανση (S ²).....	101
6.5 Τυπική απόκλιση (S).....	102
6.6 Τυπικό Σφάλμα του Μέσου (SEM)	103
6.7 Συντελεστής Μεταβλητότητας (CV).....	104
6.8 Τυπικές τιμές z	105
6.9 Λοξότητα Κατανομής (Sk).....	106
6.10 Κύρτωση Κατανομής (Ku).....	107
6.11 Μέτρα Διασποράς: Μέθοδος Αρχικών Τιμών.....	112
6.12 Τα Μέτρα Διασποράς στο SPSS	113
7. ΠΛΗΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟ SPSS	117
7.1 Μια συμμετρική κατανομή (κανονική)	118
7.2 Μια ασύμμετρη κατανομή (λοξή θετικά)	131
7.3 Μια μετασχηματισμένη κατανομή (Συμμετρία ?).....	136
8. Η ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ	147
8.1 Γενικές Ιδιότητες της Κανονικής Κατανομής.....	147
8.2 Κανονική Καμπύλη και Διασπορά.....	149
8.3 Τυπική Κανονική Κατανομή.....	154
9. Η ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ.....	165
9.1 Στοιχεία Θεωρίας του Δείγματος.....	165
9.2 Δειγματική Κατανομή του Μέσου.....	169
9.3 Ιδιότητες της Δειγματικής Κατανομής	174
9.4 Δειγματική Κατανομή των Διαφορών	182

10. ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΥΠΟΘΕΣΗ, ΣΦΑΛΜΑ.....	193
10.1 Εκτίμηση και Τυπικό Σφάλμα (SE).....	193
10.2 Στατιστική Υπόθεση και Σφάλμα I και II	197
10.3 Ερμηνεία του Σφάλματος I και II.....	204
10.4 Έλεγχοι Απλής και Διπλής Κατεύθυνσης.....	207
11. ΑΠΛΗ ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ	213
11.1 Βαθμός και Κατεύθυνση της Συσχέτισης.....	214
11.2 Συντελεστής Συσχέτισης r του Pearson	217
11.3 Στατιστική Σημαντικότητα του r	222
11.4 Ερμηνεία της Γραμμικής Συσχέτισης.....	225
11.5 Μερική Συσχέτιση ($r_{y.x.z}$)	230
11.6 Ημι-Μερική Συσχέτιση ($r_{y(x.z)}$).....	231
11.7 Πλήρεις Αναλύσεις Συσχέτισης στο SPSS	233
12. ΑΠΛΗ ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ	241
12.1 Βασικές Έννοιες	241
12.2 Το Μοντέλο της Γραμμικής Παλινδρόμησης.....	243
12.3 Προσδιορισμός της Εξίσωσης Πρόβλεψης	244
12.4 Διασπορά, Πρόβλεψη και Σφάλμα	248
12.5 Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης (S_{yx}).....	250
12.6 Τυπικό Σφάλμα Σταθεράς α και Συντελεστή β	251
12.7 Τυπικό Σφάλμα Εκτίμησης και Συσχέτιση.....	252
12.8 Μερισμός της Διασποράς της Y	254
12.9 Έλεγχος Σημαντικότητας της Παλινδρόμησης.....	256
12.10 Διαστήματα Εμπιστοσύνης των α και β	259
12.11 Στατιστικές Παραδοχές.....	260
12.12 Ένα Πλήρες Παράδειγμα Απλής Γραμμικής Παλινδρόμησης	262
13. ΠΛΗΡΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΛΗΣ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ στο SPSS	267
13.1 Παραδείγματα 12.1 και 12.2: Επιβεβαίωση	267
13.2 Ένα Πλήρες Παράδειγμα: Δείγμα 339 Αρρένων (αρχική ανάλυση)	269
13.3 Το Πλήρες Παράδειγμα: Δείγμα 339 Αρρένων (ανάλυση χωρίς 3 ακραίες)	284

14. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΥΟ ΜΕΣΩΝ: Έλεγχος t	289
14.1 Τύποι Ελέγχου της Διαφοράς 2 Μέσων.....	289
14.2 Έλεγχος t: Σύγκριση 2 Εξαρτημένων Δειγμάτων.....	292
14.3 Έλεγχος t: Σύγκριση 2 Ανεξάρτητων Δειγμάτων.....	298
14.4 Διάστημα Εμπιστοσύνης Διαφοράς 2 Μέσων.....	305
14.5 Πλήρης Ανάλυση Ελέγχου t στο SPSS.....	309
15. ΑΝΑΛΥΣΗ χ^2 και ΜΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΙΚΕΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ C, Φ, Spearman	313
15.1 Θεωρητική Βάση του χ^2	313
15.2 Η Δειγματική Κατανομή χ^2	314
15.3 Απλή Ταξινόμηση: Γνωστές Θεωρητικές Συχνότητες (F).....	317
15.4 Διπλή Ταξινόμηση: Άγνωστες Θεωρητικές Συχνότητες (F).....	321
15.5 Πίνακες Συνάφειας 2x2: Δύο 2-Κατηγορικές Μεταβλητές.....	324
15.6 Τυποποιημένα και Διορθωμένα Υπόλοιπα.....	326
15.7 Συντελεστής C: Συσχέτιση 2 Πολυκατηγορικών Μεταβλητών.....	328
15.8 Συντελεστής Φ : Συσχέτιση 2 Δικατηγορικών Μεταβλητών.....	329
15.9 Συντελεστής Spearman (rs): Συσχέτιση 2 Διατακτικών Μεταβλητών.....	330
15.10 Ανάλυση χ^2 και Μη Παραμετρικές Συσχετίσεις στο SPSS.....	334
16. ΜΗ ΠΑΡΑΜΕΤΡΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ	343
16.1 Έλεγχος Mann-Whitney (U): Σύγκριση 2 Ανεξάρτητων Δειγμάτων.....	343
16.2 Έλεγχος Wilcoxon (W): Σύγκριση 2 Εξαρτημένων Δειγμάτων.....	347
16.3 Έλεγχος Kruskal-Wallis (H): Σύγκριση k Ανεξάρτητων Δειγμάτων.....	350
16.4 Έλεγχος Friedman (χ^2): Σύγκριση k Εξαρτημένων Δειγμάτων.....	354
16.5 Οι μη Παραμετρικές Συγκρίσεις στο SPSS.....	358
17. ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ (ANOVA) για ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ	363
17.1 Βασικές Έννοιες.....	363
17.2 Ανάλυση της Διασποράς και Έλεγχος F.....	365
17.3 Πολλαπλές Συγκρίσεις.....	370
17.4 Προσχεδιασμένες Συγκρίσεις.....	372
17.5 Μετά-ANOVA Έλεγχος Scheffé.....	375
17.6 Μετά-ANOVA Έλεγχος Tukey.....	377
17.7 Μετά-ANOVA Έλεγχος Dunnett: Ομάδα Ελέγχου.....	379
17.8 Περιληπτικά Αποτελέσματα της ANOVA.....	381
17.9 Η Απλή ANOVA για Ανεξάρτητα Δείγματα στο SPSS.....	383

18. ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ (ANOVA) για ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ.....	391
18.1 Βασικές Έννοιες.....	391
18.2 Ανάλυση της Διασποράς και Έλεγχος F.....	394
18.3 Πολλαπλές Συγκρίσεις.....	398
18.4 Προσχεδιασμένες Συγκρίσεις.....	400
18.5 Μετά-ANOVA Έλεγχος Scheffé.....	402
18.6 Μετά-ANOVA Έλεγχος Tukey.....	404
18.7 Περιληπτικά Αποτελέσματα της ANOVA.....	406
18.8 Η Απλή ANOVA για Εξαρτημένα Δείγματα στο SPSS.....	408
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ.....	415
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	446